DE LEIDSCH E SCHILDER CAREL VAN DER PLUYM

MEDEGEDEELD DOOR

JHR. B. W. F. VAN RIEMSDIJK.

IN de boeken van het Leidsche St. Lucasgilde vond Dr. A. BREDIUS opgeteekend ¹⁾, dat op Januari 1655 de Deken Mr. CAREL VAN DER PLUYM aan zijn opvolger in dit ambt rekening aflegde.

Als Hoofdman werd hij in 1652 vermeld en in 1648 werd zijn naam voor het eerst genoemd als hebbende zijn „incomen” betaald.

Van dezen VAN DER PLUYM die, rekening houdende met zijne hooge positie in het gild, wel niet tot de minste der broederen zal behoord hebben, was, zoover ik heb kunnen nagaan, geen schilderwerk bekend.

Onlangs nu werd mij te koop aangeboden een schilderij waarop duidelijk de onderstaande, voor dien tijd wel wat ouderwetsche, handteekening te lezen is:

Phijns. 1.6.5.5

1) OBREEN's Archief Dl. V. pg. 200 en 243.

De eerste letter in monogramvorm bevat de hoofdletters C. v. d. P. zoodat de naam CAREL VAN DER PLUYM zich zonder moeite laat ontcijferen.

Het schilderij doet denken aan een pastiche van REMBRANDT, zoodat ik zelfs bij den eersten aanblik gedacht heb aan een nieuw oudgemaakt stuk zooals er thans helaas heden zoo vele vervaardigd worden. Een nadere, meer aandachtige beschouwing, overtuigde mij echter van de echtheid.

De voorstelling is de volgende: Een geleerde met langen witten baard, de rood-fluweelen zeer groote en platte barret op het hoofd, gehuld in een bruinen tabbaard is gezeten vóór een schouw in den stereotypen leunstoel „en profil” naar links gewend. Hij leest in een groot boek dat opengeslagen vóór hem op een met een groen laken bekleedde tafel ligt. Een doodshoofd, gelegen op een stapel folianten naast het boek, grijnst den grijzaard toe, die bezig is met de rechterhand een blad om te slaan, terwijl hij met de linker op de stoelleuning steunt. Het sombere vertrek is met een spiegel en een gordijn in den linkerhoek opgesierd. Het paneel is 0.55 M. hoog bij 0.42 breed.

In de omschrijving pastiche naar REMBRANDT ligt de schilderwijze voldoende opgesloten, verder behoeft er niet over te worden uitgewijd; ze verklaart vermoedelijk waarom zoo weinig van dezen schilder bewaard is gebleven, die wellicht zijn hooge positie in het St. Lucasgilde te danken zal hebben gehad aan andere eigenschappen dan die den „*Konstrijken schilder*” kenmerken. Wellicht heeft daartoe niet weinig bijgedragen dat hij Veertig-Raad van Leiden was.

Dat ik meer in het bijzonder de aandacht op dezen VAN DER PLUYM vestig, ligt in de omstandigheid dat hij met REMBRANDT bevriend was, daar wij hem in 1655 aantreffen als voogd van den minderjarigen TITUS VAN RIJN wien hij in eene ingewikkelde erfenisquestie bijstond. Mr. N. DE ROEVER heeft deze zaak in *Oud-Holland*¹⁾ met groote helderheid uiteengezet en ik verwijs dan ook den lezer naar het betreffende artikel.

Dit schilderij, hetwelk mij voor de verzameling in het Rijksmuseum niet van voldoende belang toescheen om den aankoop er van aan den Minister voor te stellen, heeft thans in het Leidsche Museum, waar het zeker beter te huis behoort, eene plaats gevonden.

¹⁾ 1884. pgs. 93 en 94.